

بسم الله الرحمن الرحيم

حوزه علمیه قم

مدرسه آیت الله بهجت (ره)

عنوان یادداشت ها :

۱- گزارش نویسی الحدائق الندیة

۲- بازنویسی ۹ فراز دعای مکارم الاخلاق از صحیفه سجادیه

اساتید راهنما: حجت الاسلام محمد شکرى (زید عزه)

نام پژوهشگر: محمد صالح یزدی

مقطع تحصیلی: پایه دوم

سال تحصیلی: ۱۴۰۰-۱۳۹۹

فهرست

گزارش نویسی کتاب حدائق النديه..... ۳

مؤلف:..... ۳

معرفی اثر:..... ۴

وضعیت کتاب:..... ۴

ساختار کتاب:..... ۴

فهرست منابع:..... ۴

ترجمه دعای مکارم الاخلاق..... ۵

فهرست منابع:..... ۵

گزارش نویسی کتاب حدائق النديه

مؤلف:

سيد صدر الدين على بن احمد بن محمد معصوم حسيني دشتكي شيرازي، معروف به سيد على خان مدني در شهر مدينه چشم به جهان گشود و در شهر شيراز ديده از جهان بست. (متوفای ۱۱۱۸ یا ۱۱۲۰ ق). وی در حوزه‌های علمیه ایران به «سيد على خان كبير» یا «سيد على شارح صحيفه» نیز مشهور گشته است و از جمله آثار او می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱- رياض السالكين في شرح صحيفه سيد الساجدين (ع) يا شرح صحيفه سجديه.

۲- سلافة العصر في محاسن اعيان العصر يا سلافة العصر في محاسن الشعراء بكل عصر.

۳- انواع الربيع في انواع البديع.

۴- الدرجات الرفيعة في طبقات الامامية من الشيعة.

۵- الكلم الطيب و الغيث الصيب في الادعية الماثورة عن النبي و أهل البيت (ع).

۶- ملحق السلافة يا ذيل السلافة.

۷- شرح بديعية صفي الدين حلي.

۸- الحدائق النديه في شرح الصمدية (شرح بزرگ صمديه).

۹- الفرائد البهية في شرح الصمدية، (شرح متوسط صمديه).

۱۰- رحله ابن معصوم المدني او سلوه الغريب و اسوه الاريب.

۱۱- موضح الرشاد في شرح الارشاد، در علم نحو.

۱۲- منظومة في علم البديع و شرح آن.

۱۳- ديوان شعر.

۱۴- الطراز الاول والكناز لما عليه من لغة العرب المعول.

معرفی اثر:

الحدائق النديه به زبان عربی در شرح کتاب «الفوائد الصمدية» شیخ بهائی نوشته شده است و توسط دکتر سید ابوالفضل سجادی و نیز آقای خاتمی مورد تصحیح، تعلیق و تحقیق قرار گرفته است. این کتاب شرح کبیر مفصلی بر «الفوائد الصمدية» که از متون درسی حوزه نیز می باشد است که بحث های عمده ادب و نحو را جمع آوری کرده است. تألیف این کتاب در سال ۱۰۹۹ قمری، به پایان رسیده است. شارح در هر قسمت، نخست، عباراتی را از کتاب صمدیه نقل می کند، سپس به شرح نکات مبهم و مشکل آن و نیز روشن کردن اشارات آن می پردازد.

این شرح، خود، کتابی کامل در علم نحو است. و مؤلف از آراء بزرگان علم نحو و لغت مثل خلیل، سیبویه، کسائی و ابن جنی استفاده نموده و در شرحش بر آراء ۳۰۰ نحوی و لغوی اعتماد جسته؛ به طوری که کتاب، موسوعه آراء آنها می باشد. شارح در این کتاب، بسیار تحت تأثیر مرحوم رضی و ابن هشام است. در این کتاب علاوه بر استشهاد فراوان به آیات قرآن کریم، به اشعار زیادی نیز استناد شده است. این موارد حدود ۱۱۰۰ بیت از شعر شعرای جاهلی، صدر اسلام، عصر اموی و عباسی است. این شرح، علاوه بر مباحث و قواعد نحوی، حاوی مباحث تفسیری با عنایت ویژه به تفسیر «الکشاف» اثر زمخشری نیز می باشد.

وضعیت کتاب:

فهرست مصادر و مطالب کتاب در انتهای آن ذکر شده است.

پاورقی های کتاب، بیشتر مربوط به ذکر منابع و گاه توضیح پاره ای از مطالب می باشد.

محقق کتاب، آقای سید ابوالفضل سجادی، آیات قرآنی، احادیث و اشعار مورد استناد شارح را به صورت کامل همراه با آدرس ذکر کرده و واژه های دشوار آنها را شرح داده و علاوه بر اینها به معرفی اعلام و کتب در پاورقی پرداخته است.

ساختار کتاب:

این کتاب شامل پنج فصل می باشد که ترتیب آنها عبارت است از:

- ۱- الفصل الاول الحديقة الأولى فی کلیات النحو.
- ۲- الفصل الثانی الحديقة الثانية فیما يتعلق بالأسماء.
- ۳- الفصل الثالث الحديقة الثالثة فیما يتعلق بالأفعال.
- ۴- الفصل الرابع الحديقة الرابعة فی الجمل و ما يتبعها.
- ۵- الفصل الخامس الحديقة الخامسة فی المفردات.

فهرست منابع:

- ۱- الحدائق النديه فی شرح فوائد الصمدية، سید علی خان مدنی، ذوی القربی، قم، چاپ اول، ۱۰۹۹ ه ق.

بسم الله الرحمن الرحيم

ترجمه دعای مکارم الاخلاق

خدایا بر حضرت محمد ﷺ و خاندان او درود فرست و ایمانم را به کامل ترین ایمان تبدیل کن و یقینم را بهترین یقین، قرار بده و نیتم را به بهترین نیتها و عملم را به بهترین عملها منتهی ساز. (۱) بارالها به لطف خود نیتم را کامل گردان و یقینم را به آنچه نزد توست از غلطها و اشتباهها دور کن و کارهای تباه من را به توانایی خودت اصلاح گردان. (۲) خداوندا بر حضرت محمد ﷺ و خاندان او درود فرست و از آنچه که پرداختن به آن مرا مشغول میکند، بی نیازم کن و من را به کاری که فردا از آن بازپرسی می کنی وادار و تمام روزهایم را صرف آنچه که برای آن خلقم کردی نما و بی نیازم گردان و رزقت را برایم وسعت بده و من را به چشم به راهی گرفتار نکن و عزیزم کن و مرا با تکبر و خود بزرگ بینی آزمایش نفرما و من را به عبادت خودت وادار و بندگی ام را با خودپسندی فاسد نکن و نیکی کردن به مردم را به دست من جاری ساز و آن را با منت گذاشتن از بین میر و به من بزرگواری های اخلاقی اعطا نفرما و من را از فخر فروشی حفظ کن. (۳) پروردگارا بر حضرت محمد ﷺ و خاندان او درود فرست و درجه ای من را میان مردم بالا نبر مگر آنکه مرا به همان مقدار در نظر خودم پایین بیاوری و برایم عزت آشکاری به وجود نیآور مگر آنکه به همان مقدار ذلتی پنهانی در من پدید آوری. (۴) بارالها بر حضرت محمد ﷺ و خاندان او درود فرست و من را از هدایتی نیکو که آن را به هیچ چیز عوض نکنم و از پیمودن راه حقی که از آن به بیراهه نروم و از نیت درستی که در آن شک نکنم برخوردار کن و من را تا زمانی که زندگی ام در طاعت تو صرف شود عمر بده پس هنگامی که عمرم چراگاهی برای شیطان شد قبل از آنکه مورد دشمنی ات قرار بگیرم و یا مورد خشمت واقع شوم مرا به سوی خود بازگردان (۵) خداوندا من را در ویژگی ای که نقصانی داشته باشد وانگذار مگر آنکه اصلاحش نمایی و نه عیبی که به خاطر آن سرزنش شوم مگر آنکه نیکویش گردانی و نه خصلت شریفی که در من ناقص باشد مگر آنکه آن را کامل گردانی (۶) خدایا بر حضرت محمد ﷺ و خاندان او درود فرست و برایم کینه ای دشمنان را به محبت و حسد ستمکاران را به دوستی و بدگمانی نیکان را به اعتماد و دشمنی نزدیکان را به دوستی و بد رفتاری خویشاوندان را به خوش رفتاری و یاری نکردن نزدیکان را به یاری کردن و دوستی ظاهری مدارا کنندگان را به دوستی واقعی و اهانت نزدیکان را به رفتاری نیکو و تلخی ترس از ستمکاران را به شیرینی امنیت تبدیل کن (۷) پروردگارا بر حضرت محمد ﷺ و خاندان او درود فرست و برایم در برابر کسی که به من ستم کرد، قدرت مقابله کردن و در مقابل کسی که با من جدال کرد، بیانی رسا و مستدل و بر آنکه بر من ناسازگاری کرد، پیروزی ای قرار بده و من را بر کسی که به من نیرنگ زند، چاره جویی ای و بر آنکه به من ستم کرد، توانایی و قدرتی و بر کسی که بدگویم را کرد، تکذیبی و به کسی که من را تهدید نمود سلامتی ای ببخش و به من توفیق اطاعت از کسی که مرا هدایت و راهنمایی کرد و پیروی از کسی که ارشادم کرد بده. (۸) خداوندا بر حضرت محمد ﷺ و خاندان او درود فرست و به من توفیق بده، با کسی که با من بد رفتاری نموده، از روی خیر خواهی برخورد کنم و آنکه مرا ترک کرده، با نیکی جزا دهم و آنکه محرومم کرده را، با بخشش پاداش دهم و کار کسی را که از من جدا شده، با پیوستن به او تلافی کنم و از آنکه از من غیبت نموده به نیکی یاد کنم و نیکی دیگران را سپاس گزاری کنم و از بدی دیگران چشم پوشی کنم. (۹)

فهرست منابع:

- ۱- صحیفة سجادیة، به اهتمام احمد سجادی، انتشارات اسوه، قم، چاپ دوم، ۱۳۴۳ ه. ش.